

Tema 33. El setè i el vuitè manaments

La vida cristiana s'esforça per ordenar a Déu i a la caritat fraterna els béns d'aquest món. Són importants tant la templança, per moderar-ne l'ús i la possessió, com la justícia, que preserva els drets dels altres. A aquestes dues virtuts s'hi ha d'afegir la solidaritat. El vuitè manament prohibeix falsejar la veritat en les relacions amb l'altre. Els cristians tenen el deure de donar testimoni de la Veritat que és Crist i de reconèixer-lo davant dels homes.

25/01/2023

Índex

- L'ús dels béns: templança, justícia i solidaritat
- La Doctrina social de l'Església
- El vuitè manament del Decàleg
- Donar testimoni de la veritat
- El respecte de la intimitat
- Bibliografia bàsica
- Lectures recomanades

.....

«El setè manament prohibeix de prendre o retenir injustament el bé de l'altre i de causar-li perjudici en els seus béns de qualsevol manera

que sigui. Prescriu la justícia i la caritat en la gestió dels béns terrenals i dels fruits del treball de l'home. Amb vista al bé comú, mana que es respecti la destinació universal dels béns i el dret de propietat privada. La vida cristiana s'esforça a ordenar a Déu i a la caritat fraterna els béns d'aquest món» (*Catecisme*, 2401).

Déu va confiar la terra a l'home perquè la conreés i es beneficiés dels seus fruits. Es tracta d'un do que Déu dona a tots els homes, i per això «l'apropiació dels béns és legítima per garantir la llibertat i la dignitat de les persones, per ajudar cadascun a subvenir a les seves necessitats fonamentals i a les necessitats d'aquells la cura dels quals té encarregada» (*Catecisme*, 2402). Això no és contrari al dret a la propietat privada, però, com ensenya el Concili Vaticà II, aquesta ha de ser el curs per a l'ajuda als més necessitats

(*Gaudium et spes*, 69, 1). L'Església ha rebutjat tant les ideologies totalitàries que pretenen acabar amb la propietat privada, com el capitalisme “salvatge” i individualista que intenta acaparar la majoria dels mitjans de producció en poques mans, i deixar moltes persones en una situació molt precària.

L'ús dels béns: templança, justícia i solidaritat

En relació amb l'ús dels mitjans creats són importants tant la templança, per moderar-ne l'ús i la possessió, com la justícia, que preserva els drets de l'altre. A aquestes dues virtuts s'hi ha d'afegir la solidaritat (Cf. *Catecisme*, 2407).

La virtut de la *pobresa*, com a part de la templança, no consisteix a *no tenir*, sinó a estar després dels béns materials, en acostar-se amb el que sigui suficient per viure amb

sobrietat i templança,^[1] i en administrar els béns per servir els altres. Nostre Senyor ens va donar exemple de pobresa i despreniment des que va venir al món fins a la seva mort (Cf. 2 Co 8, 9). Així mateix, va ensenyar el mal que pot causar l'afecció a les riqueses: «Us asseguro que un ric difícilment entrarà al Regne del cel» (Mt 19, 23).

La *justícia*, com a virtut moral, consisteix en l'hàbit mitjançant el qual es dona a cadascú, amb voluntat constant i ferma, el que li és degut. La justícia entre persones singulars s'anomena *commutativa* (per exemple, l'acte de pagar un deute); la justícia *distributiva* regula el que la comunitat deu als ciutadans en funció de les seves necessitats i les seves contribucions; i la justícia *legal* és la del ciutadà cap a la comunitat, que es concreta, entre altres coses, en el pagament dels impostos justos.^[2]

La virtut de la *solidaritat* és «la determinació ferma i perseverant d'entossudir-se a favor del bé comú: és a dir, del bé de tothom i de cadascú, perquè tots som veritablement responsables de tots».

[3] La solidaritat és «la participació dels béns espirituals encara més que la dels béns materials» (*Catecisme*, 1948).

El setè manament prohibeix prendre o retenir injustament el que és d'altri, o causar algun dany injust a l'altre en els seus béns materials. Es comet *furt* o *robatori* quan es prenen ocultament els béns dels altres. La *rapinya* és l'acte d'apoderar-se violentament de les coses alienes. El *frau* és el furt que es duu a terme enganyant els altres amb trampes, documents falsos, etc., o retenint el salari just. La *usura* consisteix a reclamar més interès del lícit per la quantitat prestada (generalment, aprofitant-se d'una situació de

necessitat material de l'altre). També és il·lícita la corrupció, així com tota mena de malbaratament.

Qui ha comès una injustícia, ha de reparar el dany causat, en la mesura que això sigui possible. La *restitució del que s'ha robat* —o almenys el desig i propòsit de restituir-ho— és necessària per rebre l'absolució sacramental. És excusa del deure de restitució la impossibilitat física o moral de fer-ho, mentre aquesta duri. L'obligació es pot extingir, per exemple, quan la persona creditora perdona el deute.^[4]

La Doctrina social de l'Església

El conjunt d'ensenyaments sobre els principis que han de regular la vida social s'anomena *Doctrina social* i forma part de la doctrina moral catòlica.^[5] És important subratllar que «els pastors de l'Església no han d'intervenir directament en la construcció política i en

l'organització de la vida social. Aquesta tasca forma part de la vocació dels *fidels laics*, que han d'actuar amb iniciativa pròpia entre els seus conciutadans» (*Catecisme*, 2442).

La missió de la Jerarquia de l'Església és d'ordre divers a la missió de l'autoritat política. El fi de l'Església és sobrenatural i la seva missió és conduir els homes a la salvació. Per això, quan el Magisteri fa referència a aspectes temporals del bé comú, ho fa quan s'han d'ordenar al bé suprem, el nostre últim fi. L'Església expressa un judici moral, en matèria econòmica i social, quan ho exigeixen els drets fonamentals de la persona o la salvació de les ànimes.

Alguns ensenyaments fonamentals de la Doctrina social de l'Església són: 1) la dignitat transcendent de la persona humana i la inviolabilitat dels seus drets; 2) el reconeixement

de la família com a cèl·lula bàsica de la societat fundada en l'autèntic matrimoni indissoluble, i la necessitat de protegir-la i fomentar-la a través de les lleis sobre el matrimoni, l'educació i la moral pública, i 3) els ensenyaments sobre el bé comú i de la funció de l'Estat. En els últims anys, el Magisteri ha insistit en la rellevància de l'ecologia i de la cura de la casa comuna com a part important de la Doctrina social.

[6]

«El *treball humà* procedeix immediatament de persones creades a la imatge de Déu, i cridades a prolongar, les unes amb les altres i per les altres, l'obra de la creació amb el domini sobre la terra (Cf. *Gn* 1, 8; Concili Vaticà II, *Gaudium et spes*, 34; Joan Pau II, *Centessimus annus*, 31). El treball, doncs, és un deure: «Si algú no vol treballar, que no mengi» (*2 Te* 3, 10; Cf. *1 Te* 4, 11). El treball fa honor als dons del

Creador i als talents rebuts. També pot ser redemptor» (*Catecisme*, 2427). Realitzant el treball en unió amb Crist, l'home es fa col·laborador del Fill de Déu en la seva obra redemptora.^[7] El treball és el mitjà de santificació de les persones i de les realitats terrenals, les informa amb l'Esperit de Crist. «En haver estat assumit per Crist, el treball se'ns presenta com una realitat redimida i redemptora: no solament és l'àmbit en què l'home viu, sinó mitjà i camí de santedat, realitat santificable i santificadora».^[8]

La *justícia social* és una expressió que s'ha començat a utilitzar durant el segle XX per referir-se a la dimensió universal que han adquirit els problemes de justícia. «La societat assegura la justícia social quan realitza les condicions que permeten a les associacions i a les persones d'obtenir allò que els és degut segons la seva naturalesa i la seva vocació»

(*Catecisme*, 1928). Són molts els elements que entren en joc quan es tracta de justícia social: la responsabilitat de l'Estat, el paper dels empresaris, la possibilitat d'accés al lloc de treball, etc.

A *Evangelii gaudium* es diu que «el cor de Déu té un lloc preferencial pels pobres, tant que fins Ell mateix “es va fer pobre” (2 Co 8, 9). Tot el camí de la nostra redempció està signat pels pobres» (núm. 197). No es tracta només de fer accions o programes de promoció social, sinó d'una actitud d'atenció posada en l'altre, en el necessitat.

Dins d'aquest context, tenen una importància particular la *justícia i la solidaritat entre les nacions*. «Les nacions riques tenen una responsabilitat moral greu amb referència a aquelles que, per elles mateixes, no poden assegurar els mitjans del seu desenrotllament o

s'han vist impedides per tràgics esdeveniments històrics. És un deure de solidaritat i de caritat; és també una obligació de justícia, si el benestar de les nacions riques prové de fonts que no han estat pagades equitativament» (*Catecisme*, 2439).

El vuitè manament del Decàleg

«El vuitè manament prohibeix que es tergiversi la veritat en les relacions amb els altres. Les ofenses a la veritat expressen amb paraules o actes un refús a comprometre's en la rectitud moral» (*Catecisme*, 2464).

La inclinació de l'home a conèixer la veritat i a manifestar-la de paraula i obra s'ha torçat pel pecat, que ha ferit la natura amb la ignorància de l'intel·lecte i amb la malícia de la voluntat. A conseqüència del pecat, l'amor a la veritat ha disminuït i els homes s'enganyen els uns als altres, moltes vegades per egoisme i interès propi. Amb la gràcia de Crist el

cristià pot fer que la seva vida estigui governada per la veritat.

La virtut que inclina a dir sempre la veritat s'anomena *veracitat*, *sinceritat* o *franquesa* (Cf. *Catecisme*, 2468). Hi ha tres aspectes fonamentals d'aquesta virtut:

—*sinceritat amb un mateix*: és reconèixer la veritat sobre la conducta, externa i interna, d'un mateix: intencions, pensaments, afectes, etc.; sense por *d'esgotar la veritat*, sense tancar els ulls a la realitat;^[9]

—*sinceritat amb els altres*: seria impossible la convivència humana si els homes no tinguessin confiança recíproca, és a dir, si no es diguessin la veritat o no es comportessin, per exemple, respectant els contractes, o més en general els pactes, la paraula compromesa (Cf. *Catecisme*, 2469);

—*sinceritat amb Déu*: Déu ho veu tot, però com que som fills seus, vol que li ho manifestem. «Un fill de Déu tracta el Senyor com a Pare. El seu tracte no és un obsequi servil, ni una reverència formal, de mera cortesia, sinó que és ple de sinceritat i de confiança. Déu no s'escandalitza dels homes. Déu no es cansa de les nostres infidelitats. El nostre Pare del Cel perdona qualsevol ofensa, quan el fill hi retorna altra vegada, quan es penedeix i demana perdó. Nostre Senyor és tan Pare, que preveu els nostres desigs d'ésser perdonats, i s'avança, obrint-nos els braços amb la seva gràcia». ^[10]

La sinceritat en el sagrament de la confessió i en la direcció espiritual són mitjans d'eficàcia extraordinària per créixer en vida interior: en senzillesa, en humilitat i en les altres virtuts. ^[11] La sinceritat és essencial per perseverar en el seguiment de

Crist, perquè Crist és la Veritat (Cf. *Jn* 14, 6).

La Sagrada Escriptura ensenya que s'ha de dir la veritat amb caritat (*Ef* 4, 15). La sinceritat, com totes les virtuts, s'ha de viure per amor i amb amor (a Déu i als homes): amb delicadesa i comprensió. Una bonica manifestació és la *correcció fraterna*, una pràctica evangèlica (Cf. *Mt* 18, 15) que consisteix a advertir algú d'una falta que ha comès o d'un defecte, perquè es corregeixi. És una gran manifestació d'amor a la veritat i de caritat. De vegades pot ser un deure greu.

Donar testimoni de la veritat

«El testimoniatge és un acte de justícia que estableix o fa conèixer la veritat» (*Catecisme*, 2472). Els cristians tenen el deure de donar testimoni de la Veritat que és Crist i de reconèixer-lo davant dels homes.

«El *martiri* és el testimoniatge suprem donat a la fe; significa un testimoniatge que arriba a la mort. El màrtir dona testimoni del Crist, mort i ressuscitat, al qual està unit per la caritat» (*Catecisme*, 2473). Encara que la majoria dels cristians no estiguin cridats a aquesta expressió extrema d'amor a Déu, tots han de manifestar la veritat de Déu i del que Déu ha revelat fins i tot a costa de perdre el seu prestigi o la seva posició social. De vegades, la sinceritat està cridada a complir, amb l'ajuda de la fortalesa sobrenatural, actes heroics en defensa de la veritat.

A *Evangelii gaudium* s'assenyalen alguns dels pecats contra la veracitat com a exemples paradigmàtics d'actituds que impedeixen una evangelització convincent i atractiva (Cf. núm. 100).

«La *mentida* consisteix a dir una cosa falsa amb intenció d'enganyar» (sant Agustí, *De mendacio*, 4, 5). El Senyor denuncia en la mentida una obra diabòlica: “Vosaltres teniu per pare el diable (...), no hi ha veritat en ell. Quan profereix la mentida, parla del que és seu, perquè és mentider i pare de la mentida” (*Jn* 8, 44)» (*Catecisme*, 2482). La gravetat es mesura en funció de la veritat que contrasta, de la intenció de qui la diu i de les conseqüències de la mentida. Pot ser matèria de pecat mortal quan lesiona greument les virtuts de la justícia i la caritat.

«Quan es fa públicament, una afirmació contrària a la veritat revesteix una gravetat particular. Davant un tribunal, és un fals testimoni. Si s'afirma amb jurament, és un perjuri» (*Catecisme*, 2476).

El dret a l'honor i a la bona fama — tant propi com aliè— és un bé més

preciós que les riqueses, i de gran importància per a la vida personal, familiar i social. *Els pecats contra la bona fama de les persones són:*

—el *judici temerari*: es produeix quan, sense prou fonament, s'admet com a veritable una suposada culpa moral de l'altre (per exemple, jutjar que algú ha obrat amb mala intenció, sense que consti així). «No judiqueu, i no sereu judicats; no condemneu, i no sereu condemnats» (Lc 6, 37) (Cf. *Catecisme*, 2477);

—la *difamació*: és qualsevol atemptat injust contra la fama de l'altre. Pot ser de dos tipus: la *detracció* o *maledicència* ("maldir"), que consisteix a revelar pecats o defectes realment existents de l'altre, sense una raó proporcionadament greu (s'anomena *murmuració* quan es fa a l'esquena de l'acusat), i la *calúmnia*, que consisteix a atribuir a l'altre pecats o defectes falsos. La calúmnia

conté una doble malícia: contra la veracitat i contra la justícia (molt més greu com més punyent sigui la calúmnia i com més es difongui).

Convé evitar la lleugeresa en el parlar o en la *loquacitat* (Cf. *Mt* 12, 36), ja que això porta fàcilment a la mentida (apreciacions inexactes o injustes, exageracions, de vegades calúmnies). Actualment, aquestes ofenses a la veritat o a la bona fama són freqüents en els mitjans de comunicació. També per aquesta raó cal exercir un esperit crític sa quan es reben notícies de diaris, revistes, TV, etc., així com de xarxes socials. Una actitud ingènua o crèdula porta a la formació de judicis falsos^[12] o a la difusió indiscriminada de continguts sense contrastar.

Sempre que s'hagi difamat (bé amb la detracció, bé amb la calúmnia), hi ha l'obligació de posar els mitjans

possibles per tornar a l'altre la bona fama que injustament s'ha lesionat.

Cal evitar la cooperació en aquests pecats. Cooperen a la difamació, tot i que en un grau diferent, el qui escolta amb gust el difamador i gaudeix amb el que diu; el superior que no impedeix la murmuració sobre el súbdit, i qualsevol que — encara que li desagradi el pecat de detracció—, per por, negligència o vergonya, no corregeix o no rebutja el difamador o el calumniador, i el que divulga a la lleugera insinuacions d'altres persones contra la fama d'un tercer.^[13]___

El respecte de la intimitat

«El bé i la seguretat d'altri, el respecte a la vida privada i el bé comú són raons suficients per callar allò que no ha de ser conegut, o per emprar un llenguatge discret. El deure d'evitar l'escàndol imposa sovint una discreció molt estricta.

Ningú no té obligació de revelar la veritat al qui no té dret a conèixer-la» (*Catecisme*, 2489).

«El *secret del sagrament de la Reconciliació* és sagrat, i no es pot traïr per cap pretext. “El sigil sacramental és inviolable; per això, al confessor, no li és lícit de delatar el penitent de paraula o de qualsevol manera o per qualsevol motiu” (*CIC*, 983, §1)» (*Catecisme*, 2490).

S’han de guardar els secrets professionals i, generalment, tot secret natural. Revelar aquests secrets representa una falta de respecte a la intimitat de les persones, i pot constituir un pecat contra la justícia.

Els mitjans de comunicació social exerceixen una influència determinant en l’opinió pública. Des de la implantació d’internet, l’expansió de les xarxes socials i la missatgeria instantània, cadascú té la

responsabilitat sobre els continguts que crea i/o difon. Són un camp importantíssim d'apostolat per a la defensa de la veritat i la cristianització de la societat.

Pau Agulles-Pablo Requena

Bibliografia bàsica

— *Catecisme de l'Església Catòlica*, 2401-2499.

— Francesc, *Evangelii gaudium*, 186-216.

Lectures recomanades

— Sant Josep maria, homilia *Viure de cara a Déu i de cara als homes*, a: *Amics de Déu*, 154-174.

— Sant Josepmaria, homilia *El respecte cristià a la persona i a la seva llibertat*, a: *És Crist que passa*, 67-72.

[1] Cf. Sant Josepmaria, *Camí*, 631.

[2] *Catecisme*, 2411.

[3] Joan Pau II, *Sollicitudo rei socialis*, 30.XII.1987, 38.

[4] «Els qui d'una manera directa o indirecta s'han apoderat d'un bé que no és seu, tenen obligació de restituir-lo, o de tornar l'equivalent en naturalesa o en espècie, si la cosa ha desaparegut, així com els fruits o els avantatges que legítimament n'hauria obtingut el seu propietari. També estan obligats a restituir, a proporció de les seves responsabilitats i profits, tots els qui han participat al robatori d'alguna

manera, o se n'han aprofitat amb coneixement de causa. Per exemple: els qui l'han manat, l'han ajudat o l'han encobert» (*Catecisme*, 2412).

[5] Cf. Joan Pau II, *Sollicitudo rei socialis*, 41.

[6] Cf. Francesc, *Laudato si*, 63.

[7] *Ibidem*, 98.

[8] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, núm. 47.

[9] Cf. Sant Josepmaria, *Camí*, 33 i 34; *Solc*, 148: «sinceritat “salvatge” a l'examen de consciència».

[10] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, 64.

[11] Cf. Sant Josepmaria, *Forja*, 126-128.

[12] «Els mitjans de comunicació social (en particular els *mass media*) poden engendrar una certa passivitat entre

els usuaris, tot convertint aquests darrers en consumidors poc crítics dels missatges o dels espectacles. Els usuaris han d'imposar-se moderació i disciplina amb referència als *mass media*. Han de formar-se una consciència il·lustrada i recta per resistir més fàcilment les influències poc honestes» (*Catecisme*, 2496). En difondre la informació, els professionals de l'opinió pública estan obligats «a servir la veritat i a no ofendre la caritat. Procuraran respectar [...] la naturalesa dels fets i els límits del judici crític sobre les persones. No han de cedir a la difamació» (*Catecisme*, 2497).

^[13] Cf. Sant Josepmaria, *Camí*, 49. La murmuració és, en particular, un enemic nefast de la unitat en l'apostolat: «és una ronya que embruta i entrebanca l'apostolat. — Va contra la caritat, treu forces, lleva la pau, i fa perdre la unió amb Déu»

(san Josepmaria, *Camí*, 445. Cf. *Ibídem*, 453).

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca-ad/article/tema-33-el-
sete-i-el-vuite-manaments/](https://opusdei.org/ca-ad/article/tema-33-el-sete-i-el-vuite-manaments/) (05/04/2025)